

EDUCATION OF CYCLOGUIDES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE BORDER REGION

EDUKACIJA CIKLOVODIČA ZA ODRŽIVI RAZVOJ POGRANIČNOG PODRUČJA

BRESLAUER, Nevenka; BUJAN, Ivana & KOS, Andrijana

Abstract: *This paper analyses cyclotourism distinctions of certain areas. The special attention is put on the northwest Croatia and its natural resources, rivers Mura and Drava, which make an ideal area for development of cyclotourism. Furthermore, to develop cyclotourism education of experts, that is cycloguides is necessary. A program of cycloguides education is presented and a survey of education satisfaction is also presented.*

Key words: *education, cyclotourism, cycloguides, development*

Sažetak: *Ovaj rad analizira obilježja cikloturizma specifičnih područja. Poseban naglasak stavljen je na područje sjeverozapadne Hrvatske i prirodna bogatstva, rijeke Mure i Dravu, što čini izvrsnu osnovu za razvoj cikloturizma. Nadalje, kako bi se razvio cikloturizam potrebno je obrazovati stručnjake tj. ciklovodiče. Prikazan je program edukacije ciklovodiča kao i anketa o zadovoljstvu polaznika programom.*

Ključne riječi: *edukacija, cikloturizam, ciklovodiči, razvoj*

Authors' data: prof.dr.sc. **Breslauer** Nevenka, Međimursko veleučilište u Čakovcu, B. J. Jelačića 22a, 40 000 Čakovec, nbreslauer@mev.hr; Ivana **Bujan**, dipl.oec.,univ.spec.philol., Međimursko veleučilište u Čakovcu, ibujan@mev.hr; Andrijana **Kos**, mag. oec., Međimursko veleučilište u Čakovcu, akos@mev.hr

1. Uvod

Turizam je istovremeno važan gospodarski sektor i potencijal koji doprinosi razvoju bilo koje zemlje ili regije. Bogata i netaknuta priroda značajan je resurs sjeverozapadne Hrvatske što ga čini neiskorištenim potencijalom za razvoj cikloturizma. Područje rijeka Mure i Drave dio su ekosustava koji je proglašen Regionalnim parkom Mura – Drava početkom 2011. godine. Cikloturizam (biciklizam + turizam) jedan je od najbrže rastućih specifičnih oblika turizma u svijetu. Istraživanja su pokazala da se najbolja mjesta za glavne biciklističke rute nalaze uzduž rijeka zbog prilično ravnog terena dostupnog (prihvatljivog) svim biciklistima bez obzira na dob, spol ili fizičku pripremljenost. Istovremeno te rute su dobro povezane s biciklističkim stazama u naseljima što olakšava dolazak do njih.

2. Cikloturizam

Cikloturizam je aktivni oblik turizma u sklopu kojeg turisti posjećuju turističke lokacije vlastitim ili unajmljenim biciklom, u individualnom aranžmanu ili grupno s licenciranim biciklističkim vodičem. Cikloturizam predstavlja brzo rastuće tržište s znatnim mogućnostima za regionalne ekonomije. Ključni segmenti cikloturizma su:

- Biciklistički aktivni odmor: glavna svrha putovanja je rekreacija (biciklizam),
- Aktivni odmor uz biciklizam: rekreacijski biciklizam tijekom odmora,
- Dnevni biciklistički posjeti: putovanja biciklom izvan uobičajenog mjesta stalnog boravka,
- Biciklističke manifestacije: mogu uključivati izravno sudjelovanje, masovno sudjelovanje ili manifestacije u kojima sudjeluju gledatelji.

Koristi cikloturizma:

- Razvoj domaćeg i receptivnog turizma,
- Razvoj ekološki održivog turizma,
- Poticanje ekonomskog oživljavanja regionalnih područja,
- Poboljšanje infrastrukture lokalne zajednice i njezinog potencijala za razvoj zdravih aktivnosti.[1]

Cikloturist je osoba koja u nekom trenutku tijekom odmora koristi bicikl kao način prijevoza i kojemu je biciklizam važan dio odmora. Europska unija je 1995. godine postavila viziju razvoja europske mreže biciklističkih ruta čiji završetak se planira do 2020. Kao dio razvoja predvidjelo se 70 000 kilometara neprekinutih biciklističkih ruta i ekološki prihvatljiviji oblik prijevoza u budućnosti. Europska unija znatno podržava razvoj cikloturizma kao oblik održivog turizma, a posebno kroz sufinanciranje različitih projekata zemalja članica EU.

U nedostatku točnih brojčanih podataka o cikloturizmu na europskoj razini, istraživači su ipak prikupili pouzdane podatke pogodne za analizu:

- 2.8 mlrd. dnevnih putovanja biciklom godišnje,
- 26 mil. odmora uz biciklizam godišnje,
- 54 mlrd. EUR bruto prihoda, od kojih je 9 mlrd. generirano biciklističkim odmorima godišnje.[2]

Cikloturizam se može smatrati značajnim elementom održivog razvoja jer je jedan od najvažnijih preduvjeta za dugoročan i održiv razvoj turizma, kvalitetno i odgovorno planiranje prostora afirmirajući lokalne kulturne vrijednosti.[3] Kao preduvjet razvoja cikloturizma su prirodne, uređene biciklističke staze bez devastacije okoliša, koje uključuju prirodne ljepote lokalne sredine.

Može se zaključiti da cikloturizam ima potencijal da generira značajne ekonomske koristi, posebno za turistički nerazvijena, ruralna područja.[4]

3. Ciklovodiči – edukacija kadrova

Cikloturizam u Hrvatskoj još nije značajnije razvijen kao što je to npr. u Austriji, Danskoj, Njemačkoj. Potreba za obrazovanjem turističkih stručnjaka iz područja biciklizma javila se u svrhu dopune turističke ponude. Za provođenje aktivnosti cikloturizma i vođenje grupa cikloturista potrebna je edukacija kadrova – ciklovodiča. Formalna edukacija cikloturista za sada još ne postoji na području Hrvatske, međutim postoje neki neformalni oblici koje provode biciklistički klubovi kao dio svojih aktivnosti unutar njih. Pilot program edukacije ciklovodiča proveden je tijekom lipnja 2011. godine na Međimurskom veleučilištu u Čakovcu. Edukacija se sastojala od teorijskog i terenskog dijela nastave. Program edukacije trajao je mjesec dana. Glavni cilj programa edukacije bilo je educirati 20 osoba iz pograničnog područja Hrvatske i Slovenije kroz teoretski i praktični trening u grupi i pojedinačno. Nakon uspješno završene edukacije ciklovodiči su u mogućnosti voditi turističke grupe na biciklu i posjedovati znanje iz područja kineziologije, fiziologije, povijesti, kulture, geografije, kartografije, orijentacije, uporabe GPS-a, osnove servisiranja bicikla, osnove prve pomoći, poznavanje prometne signalizacije na biciklističkim rutama. 2012. godine u cilju formaliziranja edukacije program je predan nadležnom ministarstvu, Ministarstvu turizma.

3.1. Program edukacije

Program edukacije za ciklovodiče kreiran je od strane stručnjaka - kineziologa, turističkih djelatnika, nutricionista, geografa, komunikologa i ostalog nastavnog osoblja Međimurskog veleučilišta u Čakovcu. Edukacija je započela teorijskim dijelom nakon kojeg je uslijedio praktični dio nastave, gdje su polaznici imali zadatak samostalno izraditi biciklističke rute.

Teorijski dio nastave sastojao se od sljedećih predmeta:

1. Osnove sportske kineziologije i fiziologije u biciklizmu
2. Sportske ozljede i prva pomoć u biciklizmu
3. Osnove prirodnih, kulturnih, povijesnih i geografskih obilježja Međimurske županije, Varaždinske županije, Pomurja i Podravja
4. Kultura i prehrana Međimurske i Varaždinske županije, Pomurja i Podravja
5. Biciklistička orijentacija i orijentacija u biciklizmu
6. Uporaba GPSa, kartografije i meteorologije
7. Komunikacijske vještine i animacija grupe

Terenski dio nastave sastojao se od sljedećih predmeta:

1. Biciklistička orijentacija i orijentacija u biciklizmu
2. Uporaba GPSa, kartografije i meteorologije
3. Meteorologija i planiranje opreme za ciklovodiče
4. Popravak bicikla na terenu
5. Prva pomoć na terenu
6. Osnove prirodnih, kulturnih, povijesnih i geografskih obilježja Međimurske županije, Varaždinske županije, Pomurja i Podravja
7. Vožnja biciklom po zadanim rutama
8. Testiranje i evaluacija.

Unutar praktičnog dijela edukacije ciklovodiča, kreirano je 6 biciklističkih ruta ukupne duljine 228,4 km:

1. Mursko Središće – Peklenica – Križovec – Miklavec – Ferketinec – Podturen – Dekanovec – Domašinec – Donji Hrašćan – Hodošan - Goričan = duljina 35,8 km
2. HE Čakovec – Prelog – Donji Kraljevec – Oporovec – Dubravsko jezero – Sveta Marija – Donja Dubrava – Zrin – Legrad – Ušće Mura Drava = duljina 63,5 km
3. Mursko Središće – Sveti Martin na Muri – Hotiza (SLO) – Velika polana (SLO) – Lendava (SLO) – Petišovci (SLO) – Mursko Središće = duljina 37,1 km
4. Štrigova - Robadje – Železna gora – Jurovčak - Sveti Martin na Muri = duljina 19,1 km
5. Dravski park Varaždin – stari tok Drave - grad Varaždin – Dravski park Varaždin = duljina 18,8 km
6. Ptuj (SLO) – Ptujsko jezero (SLO) – Stojnci (SLO) – Grad Borl (SLO) – državna granica – Zavrč – Dubrava Križovljanska – Križovljan grad – Cestica – Strmec Podravski – Zelendvor - Sračinec = 54,1 km

3.2. Istraživanje zadovoljstva polaznika i ocjenjivanje nastave

Nakon završene teorijske i praktične edukacije, provedeno je istraživanje zadovoljstva polaznika i njihovo ocjenjivanje nastave. Istraživanje je provedeno na cijelom osnovnom skupu putem anketnog upitnika. Ispitanici su pomoću numeričke ljestvice ocjenjivali korisnost nastavnog predmeta, razumljivost sadržaja, zadovoljstvo načinom održavanja nastave te su na kraju dali konačnu ocjenu predavača. Stupnjevi vrednovanja od 1 do 5 postavljeni su za svako pojedino pitanje u anketnom upitniku.

NASTAVNI PREDMET	PROSJEČNA OCJENA PREDMETA I PREDAVAČA
Osnove sportske kineziologije i fiziologije u biciklizmu	4,35
Sportske ozljede i prva pomoć u biciklizmu	4,37
Osnove prirodne, kulturne, povijesne i geografske značajke Međimurske, Varaždinske županije, Pomurja i Podravja	4,30
Nutricionizam i kultura prehrane	4,0

Međimurske, Varaždinske županije, Pomurja i Podravja	
Orijentacija u biciklizmu, upotreba GPS-a, kartografija i meteorologija	4,40
Komunikacijske vještine i animacija grupe	4,37
Biciklistička oprema, sigurnost vožnje, servisiranje i održavanje bicikala	4,50
Praktična nastava – biciklističke rute	4,66

Tablica 1. Rezultati provedenog istraživanja zadovoljstva polaznika edukacije ciklovodiča

Od ukupnog broja polaznika/ispitanika 67% izrazilo je mišljenje da je edukacija u potpunosti ispunila njihova očekivanja tj. dali su ocjenu izvrstan, dok je 33% ocijenilo edukaciju ocjenom vrlo dobar. 100% polaznika/ispitanika predložilo bi program edukacije ciklovodiča svojim kolegama.

4. Zaključak

Cikloturizam kao specifični oblik turizma ima veliki neiskorišteni razvojni potencijal u Hrvatskoj. Područje s velikim neiskorištenim potencijalima za razvoj cikloturizma je dio sjeverozapadne Hrvatske uz rijeke Muru i Dravu. Intenzivnijim razvojem cikloturizma na navedenom području uvelike bi se obogatila hrvatska turistička ponuda. Blizina zemalja kao što su Austrija, Mađarska i Slovenija još je jedna prednost za jači razvoj cikloturizma, jer navedene zemlje već imaju iskustva s tim oblikom turizma. Za vođenje grupa na biciklima potrebni su stručnjaci iz tog područja te je neophodna njihova edukacija. Edukacija ciklovodiča još nije formalizirana pa se provodi trenutno putem određenih razvojnih projekata iz područja turizma i unutar sportskih biciklističkih klubova. Ciklovodič kao stručnjak za vođenje grupe na biciklima mora posjedovati određena znanja iz turizma, kineziologije, fiziologije, orijentacije, kartografije, prve pomoći tj. ciklovodič mora biti svestrana, komunikativna osoba koja će uspješno animirati svoju grupu turista. Programom izloženim u ovome radu stječu se sva navedena znanja te se može zaključiti da je od velike važnosti za obrazovanje kadrova na području turizma.

5. Literatura

- [1] <http://www.cyclingresourcecentre.org.au> *Pristup:* 02-05-2012
- [2] The European Cycle Route Network Eurovelo Study, *Dostupno na:* <http://ec.europa.eu>. *Pristup:* 05-05-2012
- [3] Tanković, M.; Matešić, M. (2009). Postizanje konkurentne prednosti primjenom elemenata održivog razvoja. *Acta Turistica Nova*, Vol. 3, No. 1., str. 73-85
- [4] Eijgelaar, E.; Peeters, P. & Piket, P. (2011). European Cycle Tourism: Tool for Sustainable Regional Rural Development? Rad prezentiran na *Second AGRIMBA-AVA Congress*, Wageningen, Netherlands

Photo 015. St. Theresa Cathedral / Katedrala Svete Terezije